

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ
В РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУFEATURES OF CRYPTOCURRENCY TAXATION
IN DIFFERENT COUNTRIES OF THE WORLD

УДК 351.713

DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.85-14>**Коркушко О.Н.**

к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів,
обліку та оподаткування
імені С. Юрія,
Навчально-реабілітаційний заклад
вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний
інститут»

Кушнір Л.А.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів,
обліку та оподаткування
імені С. Юрія,
Навчально-реабілітаційний заклад
вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний
інститут»

Korkushko Oleg

Educational and Rehabilitation Institute
of Higher Education
«Kamyanets-Podilsky State Institute»

Kushnir Liudmyla

Educational and Rehabilitation Institute
of Higher Education
«Kamyanets-Podilsky State Institute»

Постановка проблеми. Для багатьох країн світу дуже важливим питанням сьогодення є адаптація та розвиток свого податкового законодавства щодо криптовалюти, що сприятиме адекватному врахуванню унікальних аспектів цифрових валют. Світовий ринок криптовалюти перебуває на стадії формування, тому й нормативно-правова база в різних країнах світу активно розвивається, адаптуючись під реальність, що швидко змінюється.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику щодо розвитку світового ринку криптовалюти та її оподаткування, досліджували такі науковці, як Кобильнік Д.А., Мельниченко О.В., Новак О.С., Фоміна О.В. тощо. Однак, не дивлячись на ряд наукових розвідок у цьому напрямку, питання особливостей оподаткування криптовалюти в різних країнах світу залишається досить актуальним.

З кожним роком криптовалюта повільно, але впевнено завойовує увесь світ. Завдяки цьому тренду зростає її прийняття, а також з'являється все більше і більше варіантів її застосування. Великі світові компанії виявляють інтерес до блокчейну і криптовалюти, інвестуючи в них. Цілком очевидно, що ці події сприятимуть швидкому розширенню ринку. Кriptoактиви продовжують набирати популярності і їх прийняття стало чимось важливішим і реальнішим. Зростає кількість магазинів, що приймають криптовалюту як спосіб оплати, kriptoактиви використовуються як форма залучення коштів, і навіть можна подорожувати світом з криптовалютою. Крім того, розширення використання криптовалюти на світових ринках, пояснюється швидкозростаючим інтересом до неї з боку населення різних країн світу в бажанні заробити або хоча б захистити свої доходи від девальвації національних валют. Безпосередній аналіз чинних правил оподаткування криптовалюти у зарубіжних державах показав наявність низки відмінностей у здійсненні податкового регулювання операцій з криптовалютою, адже різні підходи до визначення криптовалюти у зарубіжних країнах, обумовлюють різні методи її оподаткування. Тобто, фінансова політика щодо податків на криптовалюту в країнах світу залежить від того, як саме їхнє законодавство трактує поняття віртуальних грошей: у США це власність, у Британії – капітальний актив, Італія розглядає їх як іноземну валюту. На Мальті, Сальвадорі, Малайзії та Сінгапурі оподаткування криптовалюти відсутнє або його можна уникнути при дотриманні певних умов.

Ключові слова: криптовалюта, блокчейн, майнінг, податки, активи.

Every year, cryptocurrency is slowly but surely conquering the whole world. Thanks to this trend, its acceptance is increasing, and more and more options for its application are appearing. Large global companies are showing interest in blockchain and cryptocurrency, investing in them. It is quite obvious that these events will contribute to the rapid expansion of the market. Crypto assets continue to gain popularity and their adoption has become something more important and real. The number of stores accepting cryptocurrency as a payment method is increasing, crypto assets are being used as a form of fundraising, and you can even travel the world with cryptocurrency. In addition, the expansion of the use of cryptocurrency in world markets is explained by the rapidly growing interest in it on the part of the population of various countries of the world in the desire to earn or at least protect their income from the devaluation of national currencies. A direct analysis of the current rules of cryptocurrency taxation in foreign countries showed the existence of a number of differences in the implementation of tax regulation of transactions with cryptocurrency, because different approaches to the definition of cryptocurrency in foreign countries cause different methods of its taxation. That is, the fiscal policy regarding taxes on cryptocurrency in the countries of the world depends on how their legislation interprets the concept of virtual money: in the USA it is property, in Britain it is a capital asset, Italy considers it as a foreign currency. In Malta, El Salvador, Malaysia and Singapore, cryptocurrency taxation is absent or can be avoided if certain conditions are met. The global cryptocurrency market is at the stage of formation, therefore the regulatory and legal framework in various countries of the world is actively developing, adapting to the rapidly changing reality. Gradually, the cryptocurrency receives a final determination of its status with the further development of effective mechanisms of tax administration to ensure transparency and fairness of taxation, that is, the creation of tax legislation in this area.

Key words: cryptocurrency, blockchain, mining, taxes, assets.

З огляду на актуальність досліджуваного питання та ряд проблем, які виникають під час оподаткування операцій з криптовалютою в різних країнах світу, постає необхідність детального дослідження зазначеного питання.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Основним завданням статті є надання інформації щодо особливостей оподаткування крипто валюти в різних країнах світу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оцінка світової практики свідчить, що підходи до визначення правового статусу криптовалюти дуже відрізняються у різних юрисдикціях. Діапазон свободи застосування «крипто» в окремих випадках модифікується від повної заборони на застосування до запровадження власної крипто валюти [4, с. 77]. В багатьох країнах світу все більш актуальним стає питання введення операцій з крипто-

валютою в межі правового поля. Прийняття окремими суб'єктами господарювання криптовалюти за товари та послуги дали підстави трактувати їх, як децентралізовану валюту [5, с. 29]. Спочатку торгівля криптовалютою позиціонувалася як повністю безпечний та анонімний процес, а її характеристики не дозволяли фіскальним органам відслідковувати транзакції, які оподатковуються. Частково це мало негативні наслідки як для звичайних громадян, так і для держав: у разі крадіжки криптовалюти у користувача він не міг звернутися до поліції та написати заяву на злочинців, оскільки транзакція була проведена без розкриття особистих даних її учасників та посередництва банків. На рівні країн, використання віртуальних грошей призвело до того, що сплата податків зменшилася і держбюджет почав недоотримувати необхідні кошти. Щоб зупинити розвиток шахрайства у світі цифрових активів, багато держав почали розробляти положення законодавства, які зобов'язують збирати та розкривати дані про операції, що оподатковуються. Зокрема, Європейським союзом (ЄС) було прийнято Регламент про ринки криптоактивів та правила податкової прозорості, що застосовуються до крипто бірж [3]. Емітентів зобов'язали регулярно публікувати інформацію про транзакції, з яких її учасники мають сплачувати збір. І хоча кожна держава ЄС самостійно встановлює правила функціонування цифрових активів та їх оподаткування, керівництво ЄС закликає всі уряди об'єднати сили для гармонізації чинних законів.

У більшості країн, громадянам потрібно сплачувати податок із криптовалюти на приріст капіталу – це збір із прибутку, який особа може отримати від продажу чи купівлі активів за аналогією із придбанням чи збутом нерухомості, акцій компанії. Важливо врахувати, що навіть якщо під час зберігання вартість цифрових грошей збільшується, відрахування не сплачуються. Оподаткування операцій із криптовалютами на приріст капіталу застосовується, коли здійснюється:

Купівля. Якщо особа отримує цифрові активи на певну суму (наприклад, у Німеччині – від 600 EUR), їй доведеться заплатити за їх зберігання протягом першого року. Але громадянам країни, які тримають криптовалюту довше 12 місяців, сплачувати збір не потрібно. Якщо особа купує криптоактиви за фіатні гроші, здебільшого оподаткування не застосовується.

Продаж криптовалюти за готівку. За своєю суттю, це виведення криптовалюти з обміном на фіат, і якщо така операція збільшує добробут особи, то, наприклад, в США за неї доведеться сплатити податок як за приріст капіталу.

Обмін однієї цифрової валюти на іншу. Якщо особа здійснює обмін, технічно, на проміжному етапі, відбувається продаж монет. І якщо ціна реалізації Bitcoin буде дорожчою за ціну покупки,

власнику доведеться платити збір з розміру отриманого прибутку. Аналогічно сплачується податок з трейдингу криптовалюти, оскільки маклер цілеспрямовано веде торги віртуальними активами для отримання доходу.

Оплата товарів та послуг. У країнах, де коїни можуть використовуватися як платіжний засіб, законодавство зобов'язує громадян платити відрахування за їх використання. Адаже перед тим, як придбати товар чи послугу, особа технічно продає криптовалюту, і оскільки цифрові активи найчастіше розглядаються як власність, їх власники мають сплачувати збір за приріст капіталу.

Криптовалюта оподатковується як дохід, тобто застосовується прибутковий податок, якщо особа проводить такі операції:

– Майнінг. Це діяльність, спрямована на створення блоків, тобто генерацію нових монет. Оскільки в результаті майнінгу особа отримує криптовалюту, з неї необхідно сплачувати податок як із доходу. Аналогічним чином розглядається отримання прибутку від стейкінгу - зберігання певних стейблкоїнів, за яке користувач отримує винагороду.

– Прийом як оплату за товар чи послугу. Незалежно від того, які кошти підприємець отримує від покупця, весь його прибуток оподатковується.

– Отримання як оплата за роботу. Працівник повинен сплатити з отриманої суми прибутковий податок, який застосовується у його країні. Якщо особа перебуває на офіційній роботі, вирахування із зарплати натомість платить роботодавець.

– Винагорода. Якщо криптобіржа надала користувачеві певну кількість монет за певну дію (наприклад, запрошення друга за реферальним посиланням), вони розглядатимуться податковою системою як дохід, відповідно, особі доведеться сплатити податок. Не застосовується оподаткування до таких операцій з криптовалютами, як пожертвування на благодійність, надання або отримання подарунком, переведення активів самому собі з одного гаманця на інший.

Дохід від криптовалюти, отриманий приватною особою чи бізнесом, оподатковується прибутковим чи корпоративним податком, як і будь-які інші грошові надходження у фіатних активах. Розмір зборів залежить від законодавства країни проживання/реєстрації платника податків. Для обчислення суми, яку громадянин або компанія мають сплатити державі, віртуальні активи конвертуються в національну валюту за актуальним обмінним курсом на дату вчинення правочину. Важливо врахувати, що майнінг криптовалюти найчастіше сприймається як підприємницька діяльність, спрямована на створення товару. Однак якщо особа займається отриманням монет нерегулярно, вона не зобов'язана реєструвати свою компанію. Якщо майнінг є постійною чи основною діяль-

ністю громадянина, він має зареєструватися як самозайнятий, індивідуальний підприємець чи фірма – форму слід обирати виходячи із законів своєї країни. Варіант оформлення бізнесу для виготовлення коїнів може виявитися вигіднішим, оскільки в такому разі при подачі податкової декларації з доходів можна відняти витрати – вартість обладнання, витрату електроенергії, чого не вдасться зробити приватній особі.

Якщо приватна особа чи компанія планують лише зберігати цифрові активи і не бажають сплачувати податок на крипту, для цієї мети краще підійдуть юрисдикції, які розглядають її як фінансовий актив чи іноземну валюту – Нідерланди, Італія. Якщо громадянин зберігатиме віртуальні гроші більше року, йому не доведеться відраховувати відсотки державі навіть у тому випадку, якщо через якийсь час монети будуть продані, обміняні або інвестовані. Особам, які планують проводити регулярні операції з криптовалютою, слід обирати країни, де криптовалюта функціонує без податків або з мінімальними фіскальними ставками.

Криптовалюта оподатковується у всіх європейських країнах – найчастіше застосовується збір на приріст капіталу, а ставка залежить від законодавства кожної суверенної держави:

Законодавство США розглядає віртуальні монети як майно, відповідно, угоди з криптовалютою оподатковуються. До доходу, отриманого від купівлі або продажу коїнів, застосовується ставка на приріст капіталу, яка становить 0%, якщо дохід фізичної особи не досягає 41 675 USD на рік, а коли перевищує цю суму, то 15%. Якщо протягом 12 місяців громадянин США отримав прибуток від криптовалюти понад 459 750 USD, до нього застосовуватиметься податкова ставка 20%.

Ставлення уряду азіатських країн до операцій із криптовалютою станом на 2023 рік не сформувало загального вектора. У Гонконгу, з погляду податкової системи, коїни розглядаються як віртуальний товар, а отримуваний дохід від будь-якого виду діяльності, пов'язаної з ними, оподатковується податком на прибуток. Стандартна фіскальна ставка у Гонконгу дорівнює 15%. Однак якщо цифрові активи купуються як інвестиції, податок платити не доведеться. Всі платформи, які займаються торгами, з 1 червня 2023 року мають отримати ліцензію. У Китаї, повідомленням Народного банку КНР від 24 вересня 2021 року, будь-яке використання цифрової валюти на території держави потрапляє під заборону.

Згідно із законодавством Японії, криптовалюта розглядається як власність, продаж монет та отриманий від цієї операції прибуток оподатковується як дохід. Громадянину країни не доведеться платити в скарбницю, якщо він купив монети, зберігає їх, переміщує між гаманцями або заробив від продажу менше 1385 EUR. Оскільки в країні вико-

ристовується прогресивна шкала оподаткування, фактична ставка податку на торгівлю криптовалютою становить від 15 до 55%, якщо прибуток перевищив 1386 EUR. В Індії до доходу, отриманого завдяки цифровим валютам, застосовується податок на приріст капіталу, що становить 30%. В Індонезії дозволено торгувати криптовалютою як товаром. До операцій із монетами застосовується прибутковий податок у вигляді 0,1%, якщо транзакція здійснюється через зареєстровану в країні біржу, і 0,2%, у вигляді незареєстрованої платформи [1].

З кожним роком стає складніше знайти державу, де немає оподаткування доходу від криптовалюти. Наприклад, у Португалії до кінця 2022 року діяли закони, що дозволяли громадянам проводити операції з віртуальними валютами та не платити фіскальним органам, але вже з 2023 року почали працювати нові правила. Найбільш комфортними країнами для осіб, які бажають отримувати прибуток від криптовалюти та не сплачувати податок чи користуватися значними пільгами, є такі держави:

- Сальвадор – з 2021 року Біткоїн є офіційним платіжним засобом країни нарівні з долларом. Відповідно тут можна вивести криптовалюту без податку.

- Сінгапур – місто-держава позиціонується як податкова гавань для власників криптовалюти, оскільки у фіскальних правилах країни немає податку на прибуток від приросту капіталу. Особи, які використовують біткоїни як довгострокові інвестиції, не сплачуватимуть з них збір. Однак якщо компанія отримує цифрові гроші як винагороду своїх послуг, вона сплачуватиме з них прибутковий податок у розмірі 17%. Бізнес, який займається торгівлею монетами як основним видом діяльності, також зобов'язаний робити відрахування, наприклад, податок з арбітражу, якщо це криптобіржа.

- Малайзія – в країні немає доходу на приріст капіталу, тому власники криптовалюти не повинні сплачувати податки. Однак, якщо діяльність, пов'язана з цифровими активами, приносить приватній особі або компанії прибуток, повинен сплачуватись прибутковий податок, ставка якого становить від 0 до 30% залежно від отриманої суми.

- Мальта – держава розглядає криптовалюту як фіатні гроші, відповідно якщо операції з монетами приносять прибуток, особа повинна заплатити прибутковий податок – 0–35%.

Варто згадати про темпи впровадження крипто валюти в тій чи іншій країні. Chainalysis – це глобальний індекс впровадження криптовалюти, метою якого є оцінка та ранжування країн за критерієм того, яку частку своїх заощаджень громадяни вкладають у цифрові активи. Для складання повної картини обороту криптовалюти використовується 5 категорій індексів [2]:

- вартість криптовалюти згідно з даними централізованих бірж, прирівняна до паритету купівельної спроможності (ПКС) на душу населення;
- роздрібна ціна цифрових валют, виважена за ПКС на одного громадянина країни;
- обсяг однорангової (P2P) біржової торгівлі, прирівняний до ПКС на душу населення та кількості користувачів інтернету;
- вартість криптовалюти в мережі, отримана від протоколів DeFi, виважена за ПКС на одного громадянина;
- роздрібна ціна в мережі, отримана виходячи з протоколів DeFi, прирівняна до ПКС на душу населення.

Україна опинилася на п'ятому місці у глобальному рейтингу ухвалення криптовалют за 2023 р. Про це свідчать дані аналітичної компанії Chainalysis. Перші чотири рядки зайняли Індія, Нігерія, В'єтнам та США. До топ-10 увійшли також Філіппіни, Індонезія, Пакистан, Бразилія та Таїланд [2].

Висновки з проведеного дослідження.

Отже, безперечним фактом є те, що сплата податків є найважливішим кроком на шляху легалізації криптовалют у всьому світі. Одні країни вже ухвалили необхідні закони, інші лише йдуть у цьому напрямі. Однак, незалежно від наявності спеціальних законів, податки потрібно сплачувати практично скрізь. Тому, обираючи релевантну юрисдикцію, слід індивідуально вивчити податкове законодавство конкретної країни. При цьому не варто розглядати оподаткування як єдиний критерій вибору, адже це має швидше стати приємним бонусом, ніж основним фактором.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Buybitcoinbank. Best Crypto Exchanges in Asia. URL: <https://www.buybitcoinbank.com/cryptocurrency/best-crypto-exchanges-asia> (дата звернення: 04.02.2024).
2. Chainalysis. The 2023 Global Crypto Adoption Index: Central & Southern Asia Are Leading the Way in Grassroots Crypto Adoption. URL: <https://www.chainalysis.com/blog/2023-global-crypto-adoption-index/#top20> (дата звернення: 07.02.2024).

3. European Parliament. Markets in crypto-assets (MiCA). URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/739221/EPRS_BRI\(2022\)739221_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/739221/EPRS_BRI(2022)739221_EN.pdf) (дата звернення: 06.02.2024).

4. Кушнір Л.А., Коркушко О.Н., Годнюк І.В. Облік та оподаткування крипто валюти в умовах нестабільності діючого законодавства. *Інфраструктура ринку: електронний науково-практичний журнал*. 2022. № 64. С. 76–82.

5. Мельниченко О.В., Новак О.С., Фоміна О.В. Проблеми та перспективи розвитку оподаткування операцій з криптовалютами. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: міжнародний збірник наукових праць*. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка». 2022. Випуск 3(53). С. 28–33.

REFERENCES:

1. Buybitcoinbank. Best Crypto Exchanges in Asia. Available at: <https://www.buybitcoinbank.com/cryptocurrency/best-crypto-exchanges-asia> (accessed 04 February 2024).
2. Chainalysis. The 2023 Global Crypto Adoption Index: Central & Southern Asia Are Leading the Way in Grassroots Crypto Adoption. Available at: <https://www.chainalysis.com/blog/2023-global-crypto-adoption-index/#top20> (accessed 07 February 2024).
3. European Parliament. Markets in crypto-assets (MiCA). URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/739221/EPRS_BRI\(2022\)739221_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/739221/EPRS_BRI(2022)739221_EN.pdf) (accessed 06 February 2024).
4. Kushnir L.A., Korkushko O.N., Godnjuk I.V. (2022) Oblik ta opodatkuwannja krypto valjuty v umovah nestabil'nosti dijuchoho zakonodavstva [Accounting and taxation of cryptocurrency in conditions of instability of current legislation]. *Market Infrastructure*, no. 64, pp. 76–82.
5. Mel'nychenko O.V., Novak O.S., Fomina O.V. (2022) Problemy ta perspektyvy rozvytku opodatkuwannja operacij z kryptovaljutamy [Problems and prospects for the development of taxation of transactions with cryptocurrencies]. *Problemy teorii' ta metodologii' buhgalters'kogo obliku, kontrolju i analizu: mizhnarodnyj zbirnyk naukovyh prac'* [Problems of the theory and methodology of accounting, control and analysis: an international collection of scientific papers], vol. 3(53), pp. 28–33.